

'Van onschatbare waarde'

Meditatie ds. Gerard Rinsma zondag 18 november 2018

1ste schriftlezing: Exodus 30:11-16

2de schriftlezing: Marcus 12.38-44

OVERWEGING

Lieve mensen, gemeente van onze heer Jezus Christus,

ik heb dit sjaaltje meegenomen; vorige week heb ik dit als begroeting ontvangen, toen ik op bezoek was bij een kleine christelijke gemeenschap in een klein plaatsje in Zuid Oost Nepal. We waren in een doek boek over hobbelige en stoffige wegen naar een klein huisje gereden; naar onze maatstaven meer een hut, met lemen vloer en een kleine veranda. De gasten, die langzaam binnenkwamen druppelen, gingen gehurkt op de grond zitten. Stuk voor stuk waren het eenvoudige Nepalezen: drie oudere vrouwen, een jonge vrouw met een kind. De voorganger was te herkennen aan een roze overhemd en een grijs pak en de gitarist speelde op een afgespeelde gitaar. Ik probeerde na te gaan waar de uitleg en Schriftlezing over ging, maar alles was geschreven in het Nepalees. Pas op het moment dat er gebeden werd, ontstond er om mij heen een geroezemoes van stemmen, die allemaal door elkaar heen spraken. Ik kon het aanvankelijk niet plaatsen totdat ik begriep dat het om spreken in tongen ging.

Zoals Stef Bos zijn ervaring in Zuid-Afrika beschrijft:

*Het is zondag
In Soweto
De stad is stil
Niemand werkt
Ik sta met veertig mensen
In een kamer
Vier op vier
Het is een kerk
Ze bidden en
Ze dansen
Ze geven mij het woord
Ik zeg
Dit is de eerste keer
Dat ik in iets geloof
Ik geloof
En vraag niet wat*

*Maar ik geloof
In deze dag
Ik geloof
Vraag niet in wie
Maar ik geloof
Wat ik hier zie
Ik geloof in wat ik zie.*

Ik voelde alsof ik op bezoek was bij de arme weduwe. Want deze streek van Nepal is naar onze maatstaven arm en ook onderontwikkeld. Maar toch op een andere manier heel erg rijk: ik ben er geen agressie tegengekomen; geen opgestoken vingers in het verkeer, terwijl er rakelings langs elkaar gereden wordt; geen harde woorden, geen geschreeuw. Nee, ik heb er een gastvrijheid ontmoet en een vriendelijkheid, die me soms beschaamd maakte. Zoveel hartelijkheid voor die vreemde gasten uit Nederland.

En toen onze gastheer ons mee nam naar een gezin, waarin nog in de grond werd gekookt - twee gaten in de grond met een vlammetje eronder, waarop de pan werd neergezet - zag ik een man huilend in een rolstoel zitten. Zijn vrouw probeerde hem rijst te laten eten, maar de helft viel uit zijn mond. Ik begreep dat hij een CVA had gehad. En mijn gastheer vroeg of ik misschien voor hem een gebed zou kunnen uitspreken. Ik kan u niet zeggen wat er door mij heen ging, toen ik mijn handen op zijn hoofd legde, maar ik had het gevoel dichterbij de verhalen rond Jezus te staan dan ooit eerder. Vertelt Marcus niet dat Jezus soortgelijke ontmoetingen had? Hoe allerlei zieke mensen zich verdrongen om hem aan te raken en om hem riepen?

En ook aan dit verhaal heb ik voortdurend moeten denken, dat Jezus bij de tempel zit en de mensen observeert. Want Nepal is een land met oneindig veel tempels en tempeltjes. En de meest heilige van alle tempels - de Pashupatinath¹ in Kathmandu wordt elke dag drukbezocht

¹ Aan de oevers van de heilige Bagmati-rivier in Kathmandu vind je een van de grootste hindoe-tempels van het Subcontinent: de Shiva-tempel van Pashupatinath. De hele site werd uitgeroepen tot Werelderfgoed en trekt honderden pelgrims aan. Tijdens de grote hindoe-festivals komen pelgrims vanuit heel Nepal en zelfs India naar deze belangrijke tempel. De tempel van Pashupatinath is dan ook een van de voornaamste bezienswaardigheden van Nepal. Hoewel de eigenlijke tempel niet toegankelijk is voor niet-hindoes is het een van de belangrijkste bezienswaardigheden van Nepal. Op verschillende plekken zijn er platformen (ghat's) beschikbaar waarop devote hindoes hun doden komen cremen. Hele families zakken naar de tempel af om de laatste eer te bewijzen aan hun overledene. Het lichaam wordt eerst ritueel gewassen in de rivier en dan in doeken gewikkeld op een im-

door talloze toeristen, maar vooral door vrome hindoes. Ook toen wij er waren was het een drukte van belang en stonden we met open mond te kijken naar de kleurrijke mensenmenigte.

We mochten het heiligdom zelf niet binnen en bleven daarom bij de ingang staan. Zoals Jezus doelbewust tegenover de offerkist was gaan zitten en keek hoe de mensen er geld in wierpen. En ik besepte opeens dat ik tot die rijke mensen hoorde, die met gemak 1000 roepies € 7,50 in de schaal kon neer leggen. Want wat is nu € 7,50? Zoals Marcus vertelt, dat veel rijken veel geld in de kist gooiden. Maar dan is er opeens een arme weduwe. Waaraan Jezus herkent, dat ze een arme weduwe is, is niet duidelijk. En of er een priester aanwezig is, die bekendmaakt hoeveel door wie geofferd wordt, is ook niet helder.

Er kwam ook een arme weduwe, die er twee muntjes in gooide, ter waarde van niet meer dan een quadrans. Maar een quadrans is omgerekend ongeveer een halve semis.

En dan is het heel opvallend – en je leest er gemakkelijk overheen - dat Jezus zijn leerlingen bij zich roept. Blijkbaar stonden ze niet bij elkaar en waren ze verspreid of in de menigte verzeild geraakt. Want ik kan u vertellen: als het in de tempel te Jeruzalem net zo druk is geweest als in de Pashupatinah, dan raak je elkaar gauw uit het oog. In ieder geval roept Jezus hen bij elkaar, omdat hij iets belangrijks wil zeggen: 'Ik verzeker jullie: deze arme weduwe heeft meer in de offerkist gedaan dan alle anderen die er geld in hebben gegooid; want die hebben gegeven van hun overvloed, maar zij heeft van haar armoede alles gegeven wat ze had, haar hele levensonderhoud.'

En tot mijn verbazing blijkt dat deze uitspraak van Jezus bijna letterlijk overeenkomt met een leerdicht van Boeddha, zoveel eeuwen eerder.² ook hij houdt zijn leerlingen voor om het voorbeeld van de armen te volgen. Want het gaat Jezus niet om de hoeveelheid van het bedrag, maar om de intentie van het geven. Twee koperstukjes. Als de vrouw bij zichzelf had gedacht 'eentje voor God en eentje voor mij, eerlijk zullen we alles delen, was ze nog buitengewoon gul geweest. Maar ze offert

mense brandstapel gelegd. De oudste zoon steekt traditioneel de brandstapel aan waarna het wachten is tot het hele lichaam verbrand is. Regelmatig worden door opzichters delen van het lichaam die van de brandstapel vallen er weer bovenop gelegd. Na de crematie wordt alle as in de heilige Bagmati geveegd zodat de overledene uiteindelijk in de heilige Ganges terechtkomt. Iets verderop zitten vrouwen te wassen en wordt er zelfs gedronken van het water van de heilige rivier. Als buitenlander kan je deze gebeurtenis meemaken van de overkant van de ghats, op de trappen langs de rivieroever. Een schokkende confrontatie met de vergankelijkheid.

² Zie: Jersus lebte in Indien Holger Kersten

beide muntjes, haar hele bios staat er in het Grieks. Zij geeft dus alles wat ze nodig heeft om van te Leven. Daarmee beeldt zij het ware godsvolk uit, belijdend dat, zij met heel haar hebben en houden God toebehoort en zich aan hem toevertrouwt. Wie zijn leven zal willen verliezen...

Deze vrouw heeft in dit evangelie van Marcus geen naam gekregen: net zomin als die andere vrouw die ook haar hele inkomen heeft gegeven om er een kruik duren nardus-olie van te kopen.

Dan brengt ze door haar handelswijze het denken van de anderen aan het licht. Herinnert u zich nog, dat een leerling van Jezus uitroept: Wat een verspilling! Weggegooid geld. Ze had die mirre duur kunnen verkopen en het geld aan de armen kunnen geven. Wat zonde! Dan brengt ze door haar toewijding de berekening van de anderen aan het licht. Die olie had immers voor meer dan driehonderd denarie verkocht kunnen worden. En als je daar brood voor had gekocht, hoeveel kinderen hadden daarvan niet kunnen eten.

Dan brengt ze door haar liefde de harteloosheid van de anderen aan het licht, als ze tegen die vrouw uitvaren.

Waarop Jezus haar verdedigt tegen de mannelijke agressie. 'Laat haar met rust, waarom vallen jullie haar lastig? Ze heeft iets goeds voor mij gedaan. Ze heeft mijn lichaam nu al met olie gebalsemd, met het oog op mijn begrafenis.'³

Anders dan de afstandelijke mannen voor wie Jezus net waarschuwde, getuigt deze vrouw van haar volstreekte overgave aan God. Het is niet zonder betekenis dat Marcus dit verhaal aan het slot van zijn evangelie heeft geplaatst, vlak voor hij van Jezus' lijden vertelt. Hij wil ermee zeggen dat Jezus in die vrouw het geloof in zijn schoonste en edelste vorm heeft gezien. Het is deze weduwe geweest die met haar zelfovergave en godsvertrouwen Jezus gesterkt heeft om nu ook zijn bi-

³ Marcus 14 De volgende dag zou het feest van Pesach en het Ongedesemde brood beginnen. De hogepriesters en schriftgeleerden zochten naar een mogelijkheid om hem door middel van een list gevangen te nemen en te doden. 2Ze zeiden bij zichzelf: Tijdens het feest kan dat niet, want dan komt het volk in opstand. 3Toen hij in Betanië in het huis van Simon – degene die aan huidvraat had geleden – aanwezig was bij een feestmaal, kwam er een vrouw binnen. Ze had een albasten flesje bij zich dat gevuld was met zeer kostbare, zuivere nardusolie. Ze brak het flesje en goot de olie uit over zijn hoofd. 4Sommige aanwezigen zeiden geërgerd tegen elkaar: 'Waar is deze verkwisting goed voor? 5Die olie had immers voor meer dan driehonderd denarie verkocht kunnen worden, en dat geld hadden we aan de armen kunnen geven.' Ze voeren tegen haar uit. 6Maar Jezus zei: 'Laat haar met rust, waarom vallen jullie haar lastig? Ze heeft iets goeds voor mij gedaan. 7Want de armen zijn altijd bij jullie, en jullie kunnen weldaden aan hen bewijzen wanneer je maar wilt, maar ik zal niet altijd bij jullie zijn. 8Wat ze kon, heeft ze gedaan: ze heeft mijn lichaam nu al met olie gebalsemd, met het oog op mijn begrafenis. 9Ik verzeker jullie: waar ook maar ter wereld het goede nieuws verkondigd wordt, zal ter herinnering aan haar verteld worden wat zij heeft gedaan.'

os, zijn leven, te geven. Uit berekening kan het niet zijn geweest. Uit egoïsme al helemaal niet. Uit welbegrepen eigen belang ook niet.

Nee, zoals de weduwe haar bestaan offert en zoals de onbekende vrouw haar liefde offert, zo zal Jezus zijn leven offeren. Uit liefde.

En misschien is dat wel het moeilijkst te begrijpen. In een calculerende wereld, waarin de meeste mensen op eigen voordeel uit zijn, te leren te geven zonder de hoop om er iets voor terug te krijgen, te leren te delen zonder de verwachting dat we iets terug geschonken krijgen. Voor de ander goed te zijn zonder er iets terug te willen hebben. Kortom; iets te doen voor een ander uit pure belangeloosheid.

Ik moet u bekennen: in het straatarme zuidoosten van Nepal hebben de mensen mij meermalen in de spiegel doen kijken. Toen ik op bezoek was bij een opvangtehuis voor mensen, die letterlijk uit de goot waren opgeraapt. Toen ik de devotie zag van gelovige monniken. En ook nu laat de offervaardigheid van de weduwe en de belangeloze liefde van die onbekende vrouw de mensen toen en ons nu in de spiegel kijken. En brengt zo het liefdes-offer van Jezus zelf ons niet tot een beschaamd zwijgen. Omdat de gezindheid van velen aan het licht zal komen? Zoals Simeon al in zijn lofzang aan het begin van Jezus' leven profeteerde: 'Weet wel dat velen in Israël door hem ten val zullen komen of juist zullen opstaan. Hij zal een teken zijn dat betwist wordt, en zelf zult u als door een zwaard doorstoken worden. Zo zal de gezindheid van velen aan het licht komen.'⁴ Ook die van ons. En die van de tempeldienaren. Want zo eindigt Marcus onheilspellend:

'Die grote gebouwen die je nu ziet – wees er maar zeker van dat geen enkele steen op de andere zal blijven; alles zal worden afgebroken.' Daarom hebben christenen geen tempel meer, maar mogen we geloven dat God wil wonen en zich wil laten vinden overal waar mensen in Christus' naam bijeenkomen. In deze Agneskerk van Goutum, maar net zo goed als in Soweto, of Nepal. Amen.

⁴ Lucas 2:33-36 29'Nu laat u, Heer, uw dienaar in vrede heengaan, zoals u hebt beloofd. 30Want met eigen ogen heb ik de redding gezien 31die u bewerkt hebt ten overstaan van alle volken: 32een licht dat geopenbaard wordt aan de heidenen dat tot eer strekt van Israël, uw volk.'

33Zijn vader en moeder waren verbaasd over wat er over hem werd gezegd. 34Simeon zegende hen en zei tegen Maria, zijn moeder: 'Weet wel dat velen in Israël door hem ten val zullen komen of juist zullen opstaan. Hij zal een teken zijn dat betwist wordt, 35en zelf zult u als door een zwaard doorstoken worden. Zo zal de gezindheid van velen aan het licht komen.'